Kapalı Görüşün Dinlenmesi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	05.05.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/55131	Anayasa m.20, 22, 36, 38/4, 5275 s.K. m.83/4

ÖZET

Kapalı görüşlerin teknik araçla dinlenip kaydedilmesinde idare, mahpusun suç türü ve tehlikelilik hâlini gözeten bireyselleştirilmiş gerekçe sunmamıştır. AYM; özel hayata saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin, kararlarda “hükümlü” denmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlaline hükmetmiştir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/kapali-gorus-dinlemesi-ve-masumiyet-karinesi-aym-2021-55131/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(isim yayımlanmamıştır) BAŞVURUSU (2)

(Başvuru Numarası: 2021/55131)

Karar Tarihi: 5/5/2026

Karar Veren Birim: İkinci Bölüm

Sonuç: Esas (İhlal)

Başkan : (isim yayımlanmamıştır)

Üyeler : (isim yayımlanmamıştır), (isim yayımlanmamıştır), (isim yayımlanmamıştır), (isim yayımlanmamıştır)

Raportör : (isim yayımlanmamıştır)

Başvurucu : (isim yayımlanmamıştır)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kapalı görüşlerin dinlenerek kaydedilmesi nedeniyle haberleşme hürriyeti ile özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, yargı mercilerinin kararlarında kullandıkları ifade nedeniyle de masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

A. İnfaz Hâkimliğine Yapılan Şikâyete İlişkin Süreç

2. Başvurucu, ihlal iddiasına konu ettiği idari uygulama tarihleri itibarıyla Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Somut olay 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 83. maddesine 17/6/2021 tarihinde eklenen dördüncü fıkra etrafında şekillenmiştir. Başvurucu, söz konusu fıkra kapsamında kapalı görüşlerin teknik araçlarla dinleneceğinden ve kayıt edileceğinden Ceza İnfaz Kurumunun bildirimiyle haberdar olmuştur. Bunun üzerine uygulamaya son verilmesi talebiyle Ceza İnfaz Kurumuna ve Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvurmuştur.

4. Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığınca (Kurul) başvurucunun talebi reddedilmiştir. Karar gerekçesinde öncelikle kapalı görüş yerlerinde bulunan telefonların standart ceza infaz kurumu projesi kapsamında kayıt sistemine entegre olarak çalıştığı belirtilmiştir. Ardından bu telefonlara ait kayıtların 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi gereği, 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinde belirtilen genel ve özel önlemenin sağlanabilmesi için en fazla bir yıl süre ile saklandığı ifade edilmiştir. Nihayetinde anılan mevzuat uyarınca başvurucunun talebinin Ceza İnfaz Kurumunca karşılanmasının mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

5. Başvurucu, anılan karar üzerine kapalı görüşlerin dinlenerek kaydedilmesi uygulamasının kaldırılması için Kayseri 1. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) 29/9/2021 tarihinde şikâyette bulunmuştur. İnfaz Hâkimliğince, Kurul kararının gerekçesine atıfla 30/9/2021 tarihinde şikâyetin reddine karar verilmiştir. Anılan kararda başvurucudan bahsederken hükümlü veya hüküm özlü ifadeleri kullanılmıştır.

6. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin söz konusu kararına karşı itiraz yoluna başvurmuştur. Başvurucu, itiraz dilekçesinde şikâyetinin esasına ilişkin açıklamalarının yanı sıra hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmemesine karşın İnfaz Hâkimliğinin kendisinden bahsederken hükümlü ifadesini kullanmasından da yakınmıştır. Anılan itiraz 12/10/2021 tarihinde Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) kesin olarak reddedilmiştir. Söz konusu kararda başvurucu hakkında "hükümlü (isim yayımlanmamıştır),.., hükümlüye ait itiraz dilekçesi,..., hükümlü tarafından yapılan itirazın REDDİNE,..., itiraz eden hükümlünün yokluğunda" ifadeleri kullanılmıştır.

7. Başvurucu, nihai kararı 15/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 19/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

B. Başvurucunun Tutuklanmasına Esas Alınan Ceza Yargılaması Süreci

9. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hakkında yürütülen soruşturma kapsamında 18/11/2016 tarihinde tutuklanmıştır. Ankara 21. Ağır Ceza Mahkemesi 13/11/2018 tarihinde başvurucunun anılan suçtan mahkûmiyetine ve tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

10. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine yapılan incelemede istinaf başvurusunun reddine karar verilmiştir. Temyiz kanun yolunda ise Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Yargıtay) tarafından 21/12/2021 tarihinde hükmün bozulmasına karar verilmiştir. Nihayetinde Ankara 21. Ağır Ceza Mahkemesince 25/10/2023 tarihinde başvurucunun beraatine hükmedilmiş ve bu karar 3/12/2024 tarihinde Yargıtayın onama kararı ile kesinleşmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı ile Haberleşme Hürriyetinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

11. Başvurucu; kapalı görüşlerin fiziksel temas olmadan ziyaretçiyle telefon ile konuşularak yapıldığını, yakınlarının kamu düzeni ve kurum güvenliğine tehdit oluşturmadığını, teknik nedenlerle kayıt işlemine müdahale edilememesinin kabul edilemeyeceğini belirterek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

12. Başvuru, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi, kapalı görüş sırasında aile bireyleriyle telefon vasıtasıyla yapılan görüşmelerin teknik araçla dinlenmesine ve kaydedilmesine ilişkin iddiaların kabul edilebilir olduğu ve anılan denetleme yönteminin özel hayata saygı hakkına ve haberleşme hürriyetine müdahale oluşturduğuna karar vermiştir (Eşref Köse [1. B.], B. No: 2017/38098, 3/6/2020, §§ 53, 59).

15. Müdahalenin dayanağı olan 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrasının kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır. Belli türde suçtan hükümlü veya tutuklu olanların kapalı görüşlerinin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki müdahalenin kamu düzeninin korunması ile kişi, toplum ve kurum güvenliğinin sağlanması veya suç işlenmesinin önlenmesi

amacıyla gerçekleştirildiği anlaşıldığından meşru amaç taşıdığı değerlendirilmiştir (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri [GK], B. No: 2021/54500, 23/10/2025, §§ 42-45).

16. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir (Ferhat Üstündağ [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, § 45; Çetin Arkaş ve Nasrullah Kuran [2. B.], B. No: 2016/371, 13/1/2021, § 73; İzge Hakan Günal (2) [2. B.], B. No: 2018/25425, 27/11/2024, § 15). Bu itibarla müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu yönünden inceleme yapılacaktır.

17. Anayasa Mahkemesi Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında 5275 sayılı Kanun'un 83. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında uygulanan kapalı görüşlerin dinlenmesi ve kaydedilmesi şeklindeki tedbire ilişkin geniş açıklamalarda bulunmuştur. Anılan kararda öncelikle ziyaret hakkının dış dünyayla iletişim kurmanın ve aile birlikteliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının önemli bir aracı olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında söz konusu hakkın gereği gibi kullanılmasının mahremiyet koşullarının oluşturulmasına ya da gereklilik hâlinde bu mahremiyete en az etki edecek yolun seçilmesine bağlı olduğu belirtilmiştir. Ardından dinleme ve kaydetme şeklindeki tedbire başvurulması ve bu tedbirin uygulanma süresi gibi hususların yasal sınırlar dâhilinde idarenin takdirinde olduğu vurgulanmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 50-52).

18. Bununla birlikte idarenin bu takdir yetkisini kullanırken ziyaret hakkının esasları ile ilgili mahpusların öznel durumları, suç türleri, tehlikelilik durumları gibi karara etki edebilecek tüm unsurları gözeterek, tedbirin gerekliliğini gösterir bireyselleştirilmiş, makul, öngörülebilir ve denetime imkân verecek nitelikte ilgili ve yeterli bir gerekçe sunması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca idarenin uygulanacak tedbiri somut olayın koşullarını dikkate alarak makul bir süreyle sınırlandırması ve müdahalenin devamına ihtiyaç duyulup duyulmadığının veya daha hafif araçlarla meşru amaca ulaşma olasılığının tespiti için kararlarını belirli aralıklarla gözden geçirmesinin müdahalenin ölçülü kabul edilebilmesi bakımından son derece önemli olduğu belirtilmiştir. Nihayetinde söz konusu ilkeler ışığında müdahalenin demokratik toplum gereklerine uygun olduğu ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulamadığından başvurucuların özel hayata ve aile hayatına saygı hakları ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır (Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri, §§ 53-59).

19. İncelenen olayda ise idarenin başvurucunun suç türüne veya tehlikelilik durumuna göre Kanun'da belirtilen hangi grupta yer aldığını açıklamadığı, başvurucuya hangi nedenlerle dinleme ve kayıt tedbirinin uygulanacağı ile bu uygulamanın gerekliliğini bireyselleştirmediği ve bu bağlamda bildirimde bulunulmaksızın ilgili tedbire başvurduğu anlaşılmıştır (aynı yönde bkz. Musa Küçükabacı [1. B.], B. No: 2018/27826, 6/10/2022, § 38). Tedbirin hukuka uygunluğunu denetleyen yargı makamları ise idarenin gerekçesine atıfla şikâyeti reddetmenin ötesinde başkaca bir değerlendirme yapmamıştır. Dolayısıyla anılan mercilerin uygulamayı soyut olarak değerlendirmenin ötesinde Anayasa Mahkemesinin böyle bir müdahalede yapılmasını beklediği ve yukarıda sıraladığı açıklamalara uygun bir inceleme yaptıkları söylenemez (bkz. §§ 17, 18).

20. Sonuç olarak eldeki başvuruda Erkam Bedir Türkmenoğlu ve diğerleri kararında açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Masumiyet Karinesinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

22. Başvurucu, hakkında kesin nitelikte bir mahkûmiyet kararının bulunmamasına karşın İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarında kendisinden hükümlü olarak bahsedilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

24. Masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir kişinin adil bir yargılama sonunda suçlu olduğuna dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerektiğini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gereğini oluşturmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karineye göre hiç kimse, suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez; suçlu muamelesine tabi tutulamaz (Kürşat Eyol [2. B.], B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26). Kişinin henüz suç isnadı altında olduğu süreçte devam eden soruşturma ve yargılamalarda masumiyet karinesi bakımından önemli olan husus kamu makamlarının işlem ya da kararlarında belirttikleri gerekçeler veya kullandıkları dil nedeniyle bireye cezai sorumluluk yüklememeleri, ceza mahkemeleri tarafından henüz suçlu bulunmamış bireyin masumiyeti üzerine gölge düşürülmesine sebebiyet vermemeleridir (Galip Şahin [1. B.], B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 47). Kamu otoriteleri veya görevlileri tarafından hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen kişiyle ilgili olarak yargılama süreci bir mahkûmiyet hükmüyle kesinlik kazanmadan suçluluğa dair herhangi bir kanaat ifade edilmiş olması durumunda masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilecektir. Bu kapsamda karar vericilerin kullandıkları dil kritik önem taşır (Mustafa Akın [1. B.], B. No: 2013/2696, 9/9/2015, § 39).

25. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğine gönderdiği 29/9/2021 tarihli dilekçeyle Ceza İnfaz Kurumunun bazı uygulamalarından şikâyetçi olmuş; temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun şikâyetlerini değerlendiren İnfaz Hâkimliği ve İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı yapılan itirazı inceleyen Ağır Ceza Mahkemesi, kararlarında başvurucudan bahsederken hükümlü ifadesini kullanmıştır (bkz. §§ 5, 6).

26. Olayda başvurucunun 13/11/2018 tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine karar verilmişse de söz konusu karar temyiz kanun yolunda bozulmuştur. Yapılan yargılama sonucunda başvurucunun 25/10/2023 tarihinde beraatine karar verilmiş ve bu karar 3/12/2024 tarihinde Yargıtayın onama kararı ile kesinleşmiştir (bkz. §§ 9, 10). Buna göre gerek hükümlü ifadesinin kullanıldığı kararların verildiği tarihlerde ve gerekse yargılama sürecinin bütününde başvurucu hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmünün bulunmadığı açıktır.

27. İnfaz Hâkimliğinin hakkındaki mahkûmiyet hükmü kesinleşmeyen başvurucunun talebini değerlendirdiği kararında hükümlü ifadesine yer vererek özensiz bir dil kullandığı değerlendirilmiştir. Bununla birlikte başvurucunun anılan ifadenin kullanılmasına itiraz etmesine karşın Ağır Ceza Mahkemesi kararında da aynı ifadenin tekrarlandığı görülmüştür. Hakkında açılan ceza davası devam etmekte olan başvurucunun ilgili aşamada masumiyet karinesinden yararlandığı tartışmasızdır. İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi kararlarında başvurucudan bahsederken hükümlü ifadesinin kullanılmasının masumiyet karinesini zedeler nitelikte olduğu anlaşılmıştır (aynı yönde değerlendirmeler için bkz. Fatih Likoğlu [2. B.], B. No: 2019/41949, 17/7/2025, §§ 52, 53).

28. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesi ile 38. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

30. Başvurucunun serbest bırakıldığı, dolayısıyla iddialarıyla ilgili olarak yargı mercileri tarafından bir karar verilebilmesinin artık mümkün olmadığı dikkate alındığında ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

31. Öte yandan somut olayda ihlalin tespit edilmesinin başvurucunun uğradığı manevi zararın giderilmesi bakımından yetersiz kalacağı değerlendirilmiştir. Buna göre eski hâle getirme kuralı çerçevesinde yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 20. ve 22. maddelerinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyetinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesi ile 38. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesinin İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 5.064,40 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kayseri 1. İnfaz Hâkimliğine (E.2021/7915, K.2021/7962), Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/1884 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.